

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ В УКРАЇНІ

Необхідною умовою ефективної взаємодії суб'єктів первинного та обов'язкового фінансового моніторингу, органів державного управління в сфері запобігання та протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом є наявність дієвого механізму організації та здійснення фінансового моніторингу. Суб'єкти здійснюють вплив на об'єкт управління, тобто вплив керуючої підсистеми на керовану. Об'єктом фінансового моніторингу є рух як публічних фондів, так і приватних.

Найчастіше, механізми «відмивання» злочинних коштів містять складні, заплутані, багато ланцюгові операції, одна й та ж схема може містити операції із знаття готівки, купівлі цінних паперів, розрахунку з нерезидентами з офшорних зон/юрисдикцій, фіктивні зовнішньоекономічні операції тощо. Це вимагає своєчасних, дієвих, оперативних заходів спрямованих на протидію легалізації злочинних коштів.

Механізм фінансового моніторингу – це сукупність методів, важелів та інституційних умов, які регулюють процес розроблення адекватних протидій на здійснення правопорушень в сфері легалізації незаконних доходів та фінансуванню тероризму.

До методів можна віднести опрацювання статистичної інформації, математичне моделювання, методи експертних оцінок, комплексні методи.

Важливою складовою механізму фінансового моніторингу є важелі впливу на фінансові відносини. Класичний перелік таких важелів включає комплекс санкцій та штрафів, так, у разі невиконання (неналежного виконання) суб'єктом первинного фінансового

моніторингу вимог законодавства до нього може застосовуватися штраф у розмірі до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Можливості застосування методів, важелів та інструментів фінансового моніторингу залежить від інституційних умов, у яких розробляється, приймаються та реалізуються протидії легалізації незаконних доходів та фінансування тероризму. Такі умови створюються законодавчими та нормативними актами. Базовими елементами нормативного і законодавчого забезпечення є Указ Президента України від 18 лютого 2002 року, згідно з яким у складі Міністерства фінансів України було створено Державний департамент фінансового моніторингу як урядовий орган державного управління, одним із завдань якого є участь у реалізації державної політики у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, а 28 листопада 2002р. був прийнятий Закон «Про запобігання і протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» № 249-IV [1].

Невирішеними проблемами залишаються:

1. Наявність інформаційної асиметрії між суб'єктами фінансового моніторингу.;
2. Недостатня кількість кадрів.
3. Відсутність однозначних критеріїв щодо віднесення фінансових послуг до таких, що підлягають фінансовому моніторингу.

Рекомендації, щодо удосконалення фінансового моніторингу спрямовані на:

1. Урегулювання недостатності кадрів (постійні оголошення про конкурс (останній 07 квітня 2007 року).
2. Визначення необхідності розширення кола осіб, які підлягають фінансовому моніторингу.
3. Подальша гармонізація із законодавством ЄС.

4. Розвиток співробітництва з іншими країнами.

Таким чином, дієвий механізм фінансового моніторингу є одним із напрямів реалізації державної політики у сфері протидії легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом, спрямований на забезпечення прозорості, відкритості фінансових відносин у країні й є важливою та невід'ємною ланкою на шляху економічної інтеграції нашої держави у світову фінансову систему.

Література:

1. Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом: Закон України № 249-VI від 28.11.2002 р. // <http://www.rada.gov.ua>
2. Про затвердження Положення про здійснення фінансового моніторингу фінансовими установами: Розпорядження Держфінпослуг №25 від 05.08.2003 р. // <http://www.rada.gov.ua>
3. Янушевич Я.В., Фещенко О.Ю., Попов О.І., Сапунова Г.А. Типологія легалізації злочинних коштів в Україні у 2004-2005 роках. – К.: Міжнародна агенція «БІЗОН», 2006. – 64 с.